

La diffusion des contenus d'Euskaltzaindia au moyen des TIC

Bayonne 11/06/2013

L'Académie de la Langue Basque fondée en 1918 est l'institution académique officielle qui se consacre à la défense de la langue basque.

Elle réalise des travaux de recherche en matière de langue basque et en établit les règles grammaticales; elle s'attache également à la promotion et aux droits de la langue basque.

Euskaltzaindia bénéficie d'une reconnaissance officielle, elle est Académie Royale en Espagne (1976), et Etablissement reconnu d'utilité publique en France (1995).

Euskaltzaindia a commencé à utiliser Internet en 2000 avec la création de son service TIC. Depuis lors, l'académie a diffusé peu à peu les contenus au moyen de son site web.

2001

Renseignements sur l'institution, nouvelles, agenda des activités annuelles, liens, la base de données d'onomastique Basque, les normes, le dictionnaire unifié et les premiers ouvrages numérisés téléchargeables.

2001-
La base de données d'onomastique Basque
Euskal Onomastikaren Datutegia
(EODA)

Prénoms

Noms

Toponymes

Exonymes

2001

EODA

Exemple de recherche dans la base de données d'un prénom: *Jakue*

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Sexua
JAKUE	Santiago	Jacques	Gizonezkoa

Jakob-en aldaera da. Anitz erabili da Euskal Herri osoan, baina tamalez garai batetik aurrera Hegoaldean gaztelaniazko *Santiago* nagusitu zen, eta euskarazkoa zokoraturik gelditu. *Jakue* izeneko bi apostolu izan ziren, baina ezagunena done *Jakue Nagusia* da, kondairak dioenez Compostelan ehortzirik dagoena. Jaieguna uztailaren 25ean da. Aldaerak: *Jakes, Jakob, Jakobe, Jaime* eta *Sabino Aranak eta Koldo Elizalde* argitaratuko *Santu Izendegia*-ko *Jagoba*. Baliokideak: *Santiago* (gaz.) eta *Jacques* (fr.).

Les normes

Exemple de norme:

l'orthographe des mots
composés

Beraz, hau da Euskaltzaindiaren erabakia:

1. Bereiz idatziko dira:

— aposizioak (*Bidasoa ibaia*),

— *egin, eman, hartu* eta *eragin* aditzekin osatzen diren aditz elkarteak (*lo egin*),

— *etxez etxe* moduko bikoiztapenak,

— *egin berri* modukoak,

— *mahai gainean* gisako posposizioak,

— bigarren osagaia *bila, eske* edo *falta* duten elkarteak,

— lehen osagaia *erdal, euskal, giza* eta *itsas* duten elkarteak, ihartuak ez diren neurrian,

— lehen osagaiaren amaierako >a< galtzen denean (*biologi azterketa*).

2. Marrarekin idatziko dira:

— *gorri-gorria* moduko bikoiztapen indargarriak,

— *apurka-apurka* bezalako bikoiztapenak,

— *seme-alabak, zuri-gorri* modukoak,

— *barra-barra, plisti-plasta* bezalakoak,

— *Ezkio-Itsaso* moduko leku izen elkartuak (bi hizkuntzatan ematen direnean, ordea, ez: *Lizarra / Estella*).

3. Loturik idatziko dira:

— *jarleku* moduko elkarteak,

— *aldagaitz* bezalako izaera elkarteak,

— *odolustu* moduko izen-elkarte arruntak,

— bigarren osagaia *-gin, -gile, -zain, -zale, -dun, -gabe* edo *-gintza, -za(i)ntza* duten elkarteak,

2001- Le dictionnaire unifié Hiztegi Batua

madarikatzaile izond. eta iz. *g.er.*

madarikazio

madariondo iz. *Pyrus communis*

madonna

madrepora iz. *Acropora sp.*

madrildar (herritarra)

madura iz. *Batez ere Bizk. 'padura'*

maeztuar (herritarra)

mafla iz.

mafioso iz. eta izond.

Le dictionnaire unifié se
compose actuellement de
36.843 entrées

2001- Les ouvrages numérisés téléchargeables

 Bildumak

 **"Euskera" agerkariaren
hemeroteka**

 **"Principe de Viana"
aldizkaria**

 "Anaitasuna" aldizkaria

 **Euskararen Historia
Soziala: Argibide
bibliografikoak**

 **Luis Villasanteren
idazlanak**

 "Nafarkaria"

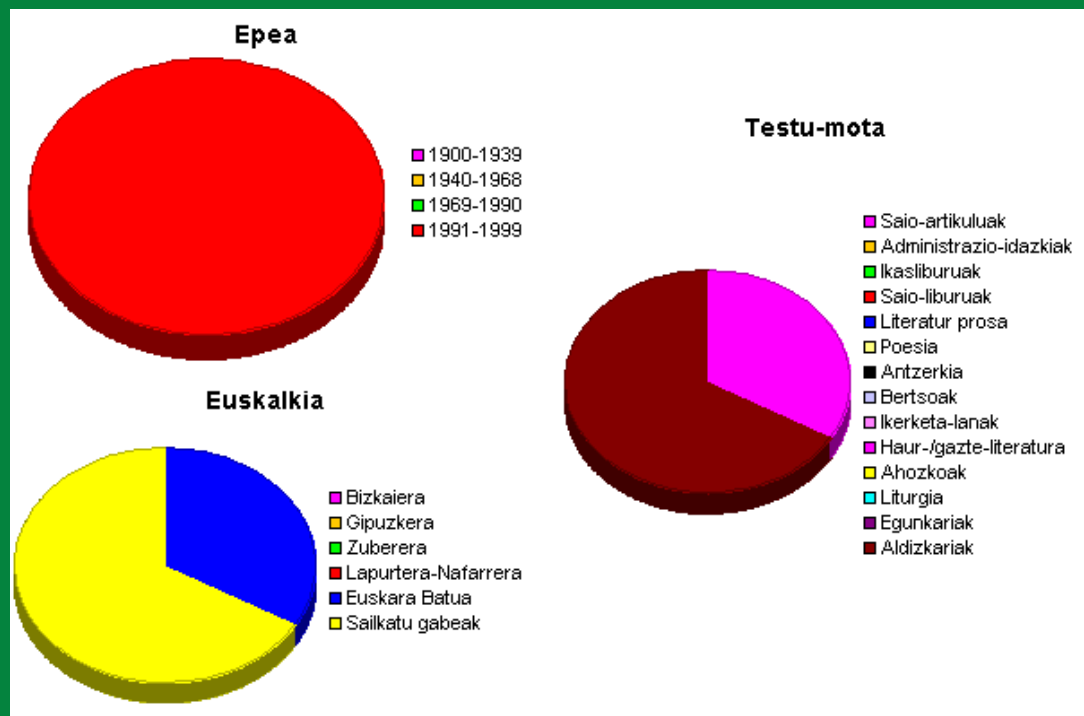
 Beste argitalpenak

Itxi

- Plus de 100 livres
- Les archives de l'organe officiel de l'académie (de 1920 à aujourd'hui)
- Archives de plusieurs revues
- Recherche plein texte

En 2002, a été mis à disposition pour consultation le Corpus du Lexique du XXe siècle

4.655.300 mots texte

Exemple de données d'utilisation d'un mot suivant types de texte, dialectes et périodes

Corpus du Lexique du XXe siècle

Lema(k): **sareta**

Atzera

1. 1991-1999 Saikatu gabeak Aldizkariak [Herr 1999 00004](#)

Bai, **XARETAk** bere bazter ohargarriekin izanen du oraino maitale amorratu asko.

2. 1991-1999 Saikatu gabeak Aldizkariak [Herr 1999 00004](#)

XARETA bizi da.

3. 1991-1999 Saikatu gabeak Aldizkariak [Herr 1999 00004](#)

XARETA gure eskualde maiteak bere muga harri, ohargarriekin du bere nortasuna finkatzen.

4. 1991-1999 Euskara Batua Haur-/gazte-literatura [I.Mendiguren 0050](#)

Ate arrunt baten forma dute (orri bakar bateko atearena, ez bikoia), baina beheko erdiak **sareta** izaten du, eskuentzat helduleku paregabea.

5. 1991-1999 Euskara Batua Haur-/gazte-literatura [I.Mendiguren 0050](#)

Bi oin eta erdi luzatuz (orain demagun kontraleihoia zabal-zabalik zegoela) lapur batek sendo heldu ahal izango zion **saretari**.

6. 1991-1999 Saikatu gabeak Aldizkariak [Tipi-ttapa 1999 00006](#)

Saretan, berriz, bi kendu zituzten, postutik kanpo ehizian aritzeagatik. Ehiztariak nahiko haserre dira, egun gehienetan usategietan agertzen direlako eta franko gaizki portatu direlako.

Aurkituak: 6 testu

Exemple de concordance d'un mot

Depuis 2007 le site web a été enrichi
considérablement. Actuellement les contenus
sont très divers:

Plazaberri

Yucatango Unibertsitate Autonomoko ordezkariak Euskaltzaindian

Bilbora egiten ari den bisita baliatuz, Euskaltzaindiaren egoitzan izan da gaur, maiatzaren 17an, Yucatango (Mexiko) Unibertsitate Autonomoko ordezkari bat. Hala, Juan de Dios Pérez Unibertsitate horretako Plangintza eta Garapenerako...

Davanten "Antoine d'Abbadie, Abbadiaz" liburua Maulen aurkeztuko da larunbatean

Datorren larunbatean, maiatzaren 18an, Jean-Louis Davanten Antoine d'Abbadie, Abbadiaz liburua aurkeztuko da, goizeko 10:30ean, Mauleko Herriko Etxean. Aurkezpena d'Abbadie euskalari eta euskal kulturaren mezenas zenari eskainiko zaion omenaldiaren...

Le blog intitulé Plazaberri

Le Dictionnaire Général Basque

lemme

Tradition lexicographique

zahi (V, G, AN, L, BN, Ae, S, R; Ht *VocGr* 425, Arch *VocGr*, *VocBN*, Gèze, Dv, H; zai Lcc, Lar, Añ, Izt 50r, Dv, H, Zam *Voc*), **zagi** (L, B, Sal; *VocB*), **sahi** (V-gip; SP; sai Mic 9r, Dv (G)), **sei** (V-arr). Ref.: Bon-Ond 151; A (zai, zagi); Lh (zagi); Lrq; Arin *AEF* 1960, 69; Satr *VocP*; Iz *Utz*, *Als* 84, R 295; Etxba *Eib*(*saixa*); *CEEN* 1970, 349; Ibarra *Dima* (*seye*); Elexp *Bèrg*; Izeta *BHitz2* (zagi).

Sens

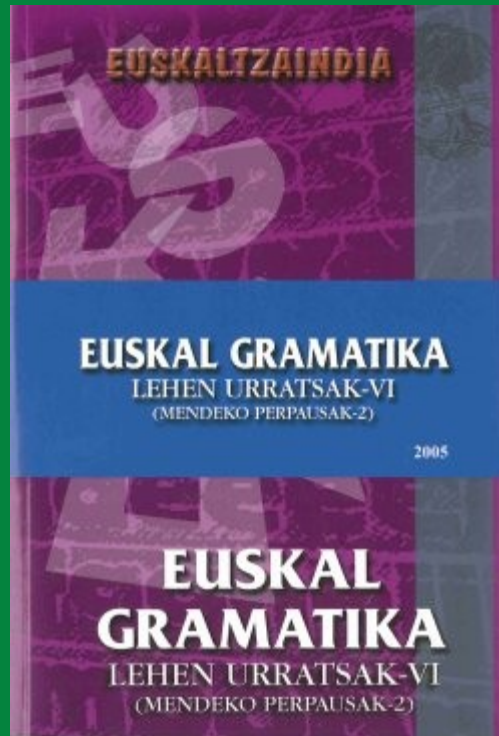
☐ Y. Salvado. "Soma y salvado, *sai*" Mic 9r. "Afrecho, salvado" Lar. "Allegadores de la ceniza y derramadores de la harina, *zaietan zur ta iriñetan ero*" Ib. "*Zaietan ziogi, irunetan ero*, mezquino en salvado y pródigo en harina" Izt 50r. "*Ogi arinak zagi amitz* (B)" A. "*Zaietan urun, urunetan zaiokak gara gu* (V-ger)" Ib. "*Zaias uruna egin ezinik*, sin poder conseguir a fuerza de regalos [...] (V-ple)" A *EYIII* 334. "El salvado mayor" Iz *Utz*. Cf. *Zai-Zaku*, apodo en Urruz *Urz* 61. ☐ Gure *zaiok iriñ eske*. RIs 46. *Zaietan zur eta iriñetan ero*. Ib. 19. *Florea, irina, hoherena, gaztetasuna, eramaiten du etsai gaixoak, eta gero nahi duzu kontenta dadin lainkoa zahiaz eta zahartzeko hondarrak*. Ax 182 (V 123). *Ez horak zahia jan, ez oilloer utzi*. Bela 22 (tbn., con alguna variación, en Saug 25 y O Pr 248). *Hobe da zahi hutsa ezi ez aho hutsa*. O Pr 246. *Lastasakuba baininza ala, / kendu jeuste zaiak*. Acto 295. *Zai apur bat galdu ez dedin bildurrez, ta urun ederra galduarren ardurarik ez*. Mg *CO* 20. *Eioten da, eralgi, alderatu zai*. Añ *LoraS* 55. *Irten zaitte bada errota orretatik, bestela, zai, ta iriñ usuraz kargaturik ondatuko zera su eta garren lize izugarrian*. AA II 190. *Ogijari karia, zaija edo beste gauzari ezarten deutesnak*. Astar II 165. *Bein nagusia egin eztero, eta esan daroagun legez, lanari zai kendu eztero, erraz izaten da zerbat geiago aziten*. Zav *Fab RIEV* 1907, 91. *Irina behar eta pagatzen du zahiz*. AstLas 74.

Exemples extraits du corpus

Exemple d'entrée

Euskal Gramatika Lehen Urratsak (EGLU)

Grammaire descriptive de la langue basque.
8 volumes téléchargeables

L' Observatoire du Lexique

Corpus de textes publiés depuis 2000
aux moyens de communication

26.565.924 millions de mots texte

Corpus étiquetté TEI et linguistiquement annoté

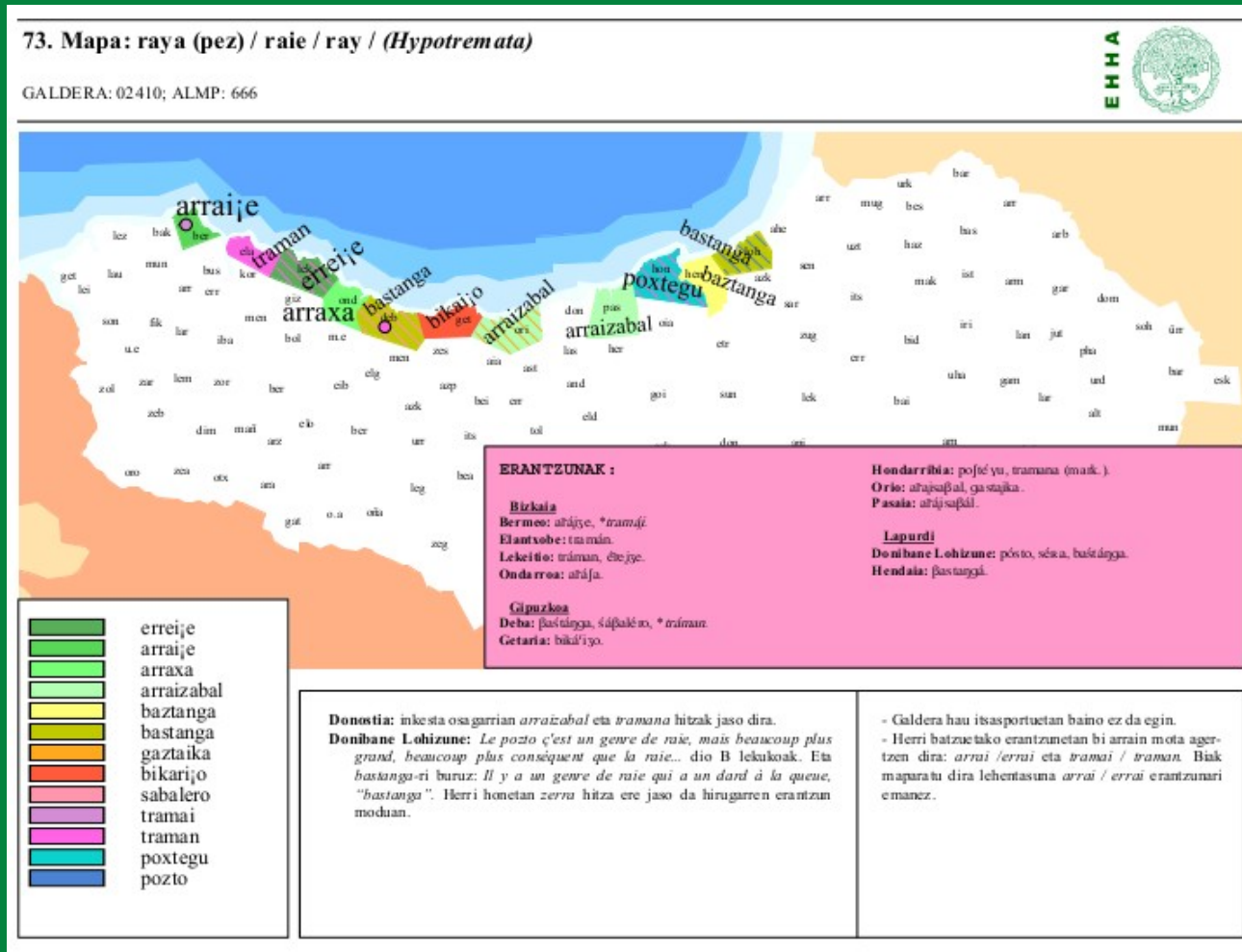

L' Observatoire du Lexique

Exemple de concordance d'un mot

Le Atlas des parlers populaires de la langue basque

Exemple de charte téléchargeable.
 > 700 cartes

Le Dictionnaire des termes de littérature

Exemple d'article

SINEKDOKE

(grek. *synekdoke*, ondokoaz ordezkatea)

Tropoa da, metafora eta metonimia bezala. Aldamenekotasun erlazioan oinarri tua, metonimia bezala, baina azken hori kausa, espazio, denbora erlazioetan oinarri tua den gisa berean, sinekdokea osoaren eta partearen arteko erlazioan oinarritzen da, hots, osatze kuantitatiboan. Dena dela, sinekdokea erretorikako eta semantikako ikaslan askotan metonimiaren partetzat hartzen da.

Sinekdoke mota batzuk bereizi ohi dira:

Parte bat aipatzen delarik osoa izendatu orde, edo bestela osoa partearen orde;

- Hitz abstraktua hitz konkretuaren orde;
- Esanahi orokorragoko hitz bat mugatuagoko baten orde;
- Gaia (ekaia) objektuaren orde;
- Singularra pluralaren orde;
- Zenbatzaile zehaztu bat zehaztugabe baten orde;
- Espeziea generoaren orde edo alderantziz.

Esate baterako, G. Arestiren "Hire ahizpei esaien" poema honetan bi sinekdo ke mota ikus daitezke:

"Hire ahizpei esaien hik, tikia , zergatik etxean ez dagoen *ogirik* , esaie n ogia erosten dela, bainan ez *apirilik* , edo hire aitaren honra. "

Esan nahi baita: ogia = mantenua; apirila = gaztetasuna. Hau da, parte osoa ren orde eta espeziea generoaren orde ageri dira.

Lauaxetaren beste testu honetan, gaia (ekaia) izendatzen da objektuaren orde:

" *Zidar* eta *urrez* zamaturik Lau zaldun datorz
Españatik." ("Etxeko alabea" *Arrats beran*)

B. Gandiagaren honetan, singularra pluralaren orde dago, bai eta espeziea generoaren orde:

"Euskaldunak dirurik
egiten du bain a euskerarik ez. "

E. Garibaik jaso zuen esaera zahar honetan " *Mila* urte igarota, / ura bere bide an" zenbatzaile zehaztu bat agertzen da zehaztugabeko baten orde. *Mila* enfati koak *anitz* esan nahi du. *Mila* zenbatzaile enfatikoaz gainera badira beste batzuk ere: *bi*, *bost*, *biga-bostetan*, *zazpi*, *hamaika* , *ehun* ... Hala, "Bi gogoeta" izenburu pean J. Etxeparek zortzi glosa sakon idatzi zituen. " *Bortzetan* elki deitadazüt has perenak" dio Etxahun-lruriren "Agur Zuberora" kantuak. "Bereak eta *bost* entzun", " *Zazpi* ahalak egin", edo " *Hamaika(txo)* ikusteko jaiok gara!" diote herri adierazpi deek.

Etc, etc à:

www.euskaltzaindia.net